ՄԵՂՈՒ

ԳԻՆ 50 ՓՐՅ

ՄԵՂՈՒ կը հրատարակվի Չորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերը :
Բաժանորդագրութեան տեղն է Կ. Պոլիս Ալաճա—Համամ Խանը խալիլ վերնայարկ թիւ 31 :

Գին տարեկան 100 թերթ կանխիկ 100 դրս. գաւառաց համար մէկ Օսմ. ոսկի :
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակներն ու յոդուածներն պէտք է ուղղել առ Յակոբ Ց. Պարոնեան :

ԵՐԿՐՈՐԴ ՇՐՋԱՆ — 1873 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 24 ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — ԹԻՒ 182

ՈՒՐ ԵԿԱՆՔ . . .

Ի՞նչ ըրինք Մեծապատիւ լրագիրներ, աղատաբոյր խմբագիրներ, աղգային գործերու կառնաւորութիւն մը տուինք, չէ նէ՝ քիչ մ՚ալ տալ պէտք է, ինչու՞ ապշած իրարու երես կը նայիք, պատասխան չտա՞ք, ինչ ըրինք. ինչ պիտի ընենք, ուր եկանք, ուր պիտի երթանք, քիչ մ՚ալ անձնանուիրութիւն ընելով սա ազգային գործերը կարգին չդնէ՞ք, Թշուառականներ, ամենքնիդ ալ կախվելու արժանի մարդիկներ էք. ճշմարտութեան պարտք մը կատարելու համար պէտք է նաև ըսել որ, մէկերնիդ անանկներ ալ կան որ երեք անգամ կախվելու արժանի են, կան ալ որ մինչև աշխարհի վերջը կախված մնալու արժանի են :

Ձեր մէկէն ամէնէն անմեղը սատանաներուն մէջ ամէնէն մեղաւորն է. դիս մէկերնիդ դուրս հանեցէք, ամենքնիդ ալ գլխատվելու արժանի թերթեր էք . . . ես ձեր մէկը բացառութիւն մ՚եմ, իմ ձեր մէկը գանըվիլը ձեզի մեծ պատիւ է :

Ձեր ո՛ր մէկ առաքինութիւնը պատմեմ : Մէկերնիդ սուտ մը կըսէք. ուրիշ մը այս սուտը հերքելու համար սուտ մ՚ալ ան կըսէ . երրորդ մ՚ալ այս երկու սուտը հերքելու համար սուտ մ՚ալ ինք վրան կը դնէ և երեք սուտը մէկէն կը քշէ : Օրագիր ըսես նէ՝ երկու հարիւր յիսուն սուտը մէկէն կըսէ, օր մ՚ալ եառքը կելնէ կըսէ թէ՝ մեր բոլոր գրածները ճշմարտութիւններ են եղեր : Ամիս մը առաջ գրված սուտերը ամիսէ մը եառքը ճշմարտութիւններ կըլլան եղեր . . . Լա Թիւրքի ըսես նէ՝ մեզմէ սուտ կառնէ իր ընթերցողաց կը հաղորդէ. Օրագիրը ալ իր սուտը իբր ճշմարիտ ցոյց տալու համար , տեսէ՛ք կը պօռայ Լա Թիւրքին ալ գրած է մեր գրածը, իբր թէ ընթերցողք չը գիտնային որ Լա Թիւրքին ալ այդ սուտը Օրագրէն առած էր :

Եթէ մէկերնիդ ճշմարիտ խօսող թերթ մը կայ՝ ան ալ ես եմ. ճշմարտաիսօս ըլլալուս ապացոյցները տեսած է՛ք. կուզէ՞ք որ անգամ մ՚ալ փորձով հաստատեմ՝ ճշմարտախօս ըլլալս. ահաւասիկ.

— Ամենքնիդ ալ կերբով կը խօսիք . մէկերնիդ չկայ մէկը, բայ ի ինձմէ, որ կարող ըլլայ կրնայը յաղթել. մէկերնիդ չկայ մէկը, բայ ի ինձմէ , որ արդարութեան դրօշը բացած՝ իւր կրքին դէմ պատերազմի . մէկերնիդ չկայ մէկը, բայ ի ինձմէ, որ ծաղրելու արժանի չըլլայ . . . :

Ձամբայ ելած ատեններնիդ մէկերնիդ արդարութեան դրօշը առիք, միւսերնիդ պարտուց դրօշը բացիք , մէկերնիդ իրաւանց դրօշը բարձրացուցիք , չուկայի մէջ լաթ չծողուցիք , առիք դրօշ չինեցիք թշուառականը, և հապիւ թէ ճամբայ ելաք դրօշները ծալ լեցիք, փատերը կտրեցիք դրիչ ըրիք, և [illegible]ատոնցմով ազգին ծառայութիւն պիտի ընէք եղեր . . . : Ըսէ՛ք ազատաբոյր թերթեր, այդ ծառայութիւնը ըրի՞ք չէ նէ՝ ասկէ վերջը պիտի ընէք, եթէ ըրիք, ընորհակալ ենք ալ մի ընէք. եթէ չըրիք , չընելնուդ համար չնորհակալենք. Շողոքորթութիւն չեմ ըներ մեծարգոյ պաշտօնակիցք. (Ա.յվաղը դրաշար է) ըսածներս ճշմարտութիւններ են , և բոլոր ընթերցողաց ալ կարծիքն ասէ բայց որովհետև անոնք կը քաշվին ձեր երեսն ըսելու, ինձի աղաչեցինոր ի դիմաց իրենց ձեզ ներկայացնեմ ձեր վրայ ունեցած կարծիքնին :

Ի դիմաց ընթերցողաց պատգամաւոր մ՚եմ որ կը ներկայանամ, պարտաւոր եմ պաշտօնս անթերի կատարել :

Ո՛ւր եկանք , գիտէ՞ք Մեծ. լրագիրներ :

Հոն եկանք ուր որ գալու չէինք . գործենք ըսինք և անգործութեան դատապարտվեցանք , դէպքերուն առաջնորդենք ըսինք , դէպքերը մեզի առաջնորդեցին :

Ո՛ւր պիտի երթանք :

Ուր ըլլալնիս չգիտենք , ուր երթալիքնիս ինչպէս պիտի գիտնանք :

Ս. Պատրիարքը հրաժարեցաւ , Տեղապահ պիտի ընտրենք թէ չէ . Ընդհ. ժողովը բաց պիտի ընենք թէ դոց , Ասոր ալ մենք ինչ ըսենք նէ պարապ է , անգամ մը խնդրոյն բնութիւնը ձեռք առնելու է նայինք ան ինչպէս կուզէ. մենք դոց ուզենք , խնդրոյն բնութիւնը բաց ուզէ նէ մեր դոց ուզելը ստակ մը չըներ . տասն և ինն երրորդ դարու մէջ խնդրոյն բնութեան խօսքը մտիկ կըլըվիկոր . . . : Խնդրոյն բնութիւնը միշտ բացառութիւն կուզէ եղեր , բնութեան խընդիրը բացառական ալ կըլլայ եա . . :

Ամենքնիս ալ միանանք (բայ ի Ա.յվաղէն) իրարմէ տեղեկութիւն առնենք (բայ ի Ա.յվաղէն) և վերջը դրնենք : Ուստի ըսէք ինձ.

Ա. Տեղապահը ընտրվելէն ետքը պիտի հարուածենք չէ նէ առաջ :

Բ. Տեղապահին վրայօք ամենքնիս ալ միևնոյն սուտերը պիտի հրատարակենք չէ նէ ընթերցողները չը ձանձ. րացնելու համար այլևայլ սուտեր պիտի ստեղծենք :

Միանանք , ասոնց վրայ լաւ մը խօսինք , խորհրդակցինք , որոշենք և մեր որոշումը ընթերցողաց հաղորդենք :

Բաւ է , ուր ըլլալնիս չը գիտնալը հոդ չէ , գոնէ ուր երթալիքնիս որոշենք . . . :

ԴԱՐՁԵԱԼ . . .

Կարծես վերոգրեալ տողերը գրելով ըսած ըլլայինք Օրագրին թէ՝ Օրագիր, չուտ ըրէ՛ գնա սուտ մ՚ալ գտորէ՛ :

Ա.յս լրագիրը կըսէ թէ՝ Խրիմեան Սրբազան երուսաղէմայ աթոռին 1873 և 1874ի մուգաթաներն իր վրայ անցուցած է :

Երուսաղէմայ Գեր. Փոխանորդը կըսէ թէ՝ Խրիմեան Սրբազան ոչ թէ ստակ, այլ երուսաղէմայ տպարանէն հրատարակված եկեղեցական գիրքեր առեր է ի հաշիւ իւր ամականաց , և մէկ մասը գաւառական կարօտ եկեղեցեաց և եկեղեցականաց բաշխեր է ձրիապէս, մէկ մասն ալ տա-

կաւին պատրաստ կը կենան Պատրիարքարանի մէջ։

Ա՛յս տողերէն կը յայտնըվի որ Օրագիր դարձեալ սուտ խօսած է։

Մենք պիտի ըսենք որ սուտ խօսիլն ալ վարժութիւն մ՚է, և թէ որ Օրագիր մեր իրեն համար ըրած ջանքին մէկ հարիւրերորդը ընէր, քիչ ժամանակի մէջ սուտ չխօսելու պիտի վարժըվէր։

Աստուած տա՛ր որ Լա Թիւրքին ալ Օրագրէն առնելով հրատարակեր յիշեալ սուտը որպէս զի Օրագիր ըսէր.

— Տեսա՞ք մեր տուած լուրը Լա Թիւրքին ալ սուտ է։

Օրագիր այնպէս կարծեր է որ եթէ սուտ մը քանի մը լրագիրներ մէկէն հրատարակեն՝ այդ սուտը ճըշմարտութիւն կըլլայ։

Խեղճ Օրագիր . . . ։

ՀՐԱԺԱՐԱԳՐԻ ԿՆՆԱԴԱՏՆԵՐ

Խրիմեան Հայրիկին առ Մեծ. երբորդ Ատենապետ ուղղած նամակը մեծ ընդունելութիւն գտաւ Ջոյիլեանց բանակին սպարապետէն. Նորին Սըրբազնութեան միւս հրաժարականը աղէկ չէ եղեր, բանաստեղծական է եղեր . . . ։

Հապա փո՛ւնջը . . . փո՛ւնջը՝ որ բանի տեղ չենք դներ, ան անգամ ըսաւ որ Հայրիկին այդ հրաժարականին մէջ երդում կայ . . . ինչ սրատեսութիւն։ Փունջին խմբագիրը՝ Թող իր քթէն վերցնէ ակնոցը և քիչ մը ժամանակ ալ մտաց աչքերուն անցունէ ղայն որովհետեւ իր մտքին աչքերը աւելի պէտք ունին։

Օրագիր և փունջ Թող ձեռք ձեռքի տան և ասկից վերջը հրաժարականի օրինակներ գրեն, որպէս զի ասկից վերջը գալիք պատրիարքները այդ օրինակին հետեւելով գրեն իրենց հրաժարագիրը։

Գոնէ այս ծառայութիւնն ալ չեն կրնար ընել Ազգին։

ՊԱՋԷՆԻ ԴԱՏԸ

Առանց դատաստանին արդիւնքին սպասելու ես կ՚ըսեմ որ Պաղէնը յանցաւոր է. յանցաւոր ըլլալուն մէկ ապացոյցն ալ սա է որ յաղթվեցաւ։ Եթէ յանցաւոր չըլլար անձնատուր չէր ըլլար ինչպէս որ յանցաւոր չէր ըլլար եթէ անձնատուր չըլլար. սա ճշմարտութիւնը երեկ գիշերվան լուսանին պէս յստակ է։

Բայց Պաղէնը աւելի մեծ յանցանք մ՚ալ ունի, սարսափելի յանցանք մը աններելի յանցանք մը, և այս յանցանքն ալ Մարաջալատ ըլլալն է։

Պաղէնը յանցանք մ՚ալ ունի, արդէն այս մարդը յանցանքէն ուրիշ բան մը չունի որ . . . յանցանք մ՚ալ ունի ըսինք, և այս յանցանքն ալ իւր դրօշակները չէ այրեր և թշնամւոյն յանձներ է։

Գաղղիայի՛ք ասոր չատ կը բարկանան կոր, առւծի պէս կը մռնչեն կոր թէ ինչո՛ւ դրօշակները չէ այրեր ու թշնամւոյն յանձներ է։ Ինչո՛ւ չայրեց կ՚ըսեն գոռոզութեամբ, մինչդեռ մարաջախաները միշտ դրօշակները թշնամւոյն չյանձնելու համար այրեր են, և պատմութիւնը բիւրաւոր օրինակներ կուտայ մեզ այս մասին . . . Ինչ փառք Գաղղիացոց . . . ։ Բսել է որ ասոնք ամեն պատերազմներու մէջ որ մտած ու ելած են միայն դրօշակ այրեր են. Եհ, դրօշակնին թշնամւոյն յանձնած չեն եղեր. որո՛ւ յանձներ են —կրակին։ Ասիկայ պարզըրէն տղայութիւն մ՚է. տղաքներն ալ երբ կռիւ ընեն և իրարմէ բան մը յափշտակել ուզեն՝ կը կոտրեմ ու քեզի չեմ տար կըսեն։

Պաղէնը չռայլութիւն չէ ըրեր ու դրօշակները չէ այրեր, դեռ ինչ կուզեն Գաղղիացի՛ք, եթէ քալ են՝ երթան դրօշակնին թշնամւոյն ձեռքէն առնեն, եթէ չտայ ստակը առնեն։

— Մեզի ստակ պէտք չէ, կըսեն, սա ինչո՛ւ դրօշակները ըստ օրինաց չայրեց ու թշնամւոյն յանձնեց։

Եղբայր, թշնամին եկեր բերդը պաշարեր անձնատուր եղիր կըսէ նէ, Պաղէնը նոյն միջոցին բանը դործը ձգելով կրա՛կ չիներ. ինչ ըսեր թշնամւոյն . . . Պարոնայք քիչ մը ըսպասեցէ՛ք, մեր օրէնքը կը տրամադրէ որ դրօշակները այրենք. ասա՛նկ ըսելու էր։

— Ա՛յ՛, կըսեն. եթէ Պաղէն դրօշակները այրեր, այս դժբաղդութիւնը չէր գար Գաղղիային, Բրուսիացի՛ք մինչև Բարիզ չէին կրնար գալ։

Տուն ծախողը պատճառ մը ունի կըսէ առածը, կամ ուրուական կերեւի, կամ օդը գեղ կըլլայ կամ հորը մեծ կըլլայ ևն. ևն. Գաղղիացի՛ք ալ իրենց յաղթըվելուն պատճառը միմիայն դրօշակներնուն չայրըվիլն է եղեր։

Ա՛յ՛, մենք ալ կուզենք որ Պաղէնը յանցաւոր ելնէ, որպէս զի Գաղղիոյ պատիւը տեղը գայ, որովհետեւ ինչպէս ըսինք, Գաղղիացի՛ք կը պնդեն որ, եթէ Պաղէն դրօշակները այրեր Բարիզ անձնատուր չէր ըլլար, հասարակութիւնը երեւան չէր գար, Նաբոլէոնը քարի հիւանդութիւն չէր ունենար . . . . . .

. . . . . .

Կեցցե՛ր դրի՛չ, չորցիր մելան, երբ որ մահը կը խօսի, ղուարճախօսութիւնը կը լռէ։

Լռեցի ընթերցո՛ղ։

ՋՐՕՍԱՆԱՅ ԵՂԱՆԱԿ

Տխրութիւնը մեկդի, ղուարճանա՛նք։

Թատրոնի եղանակին մէջ ենք, եթէ ժամանակէն օգուտ չքաղեցինք, դոնէ եղանակէն քաղենք, ժամանակին պակասը թո՛ղ եղանակը լեցունէ։

Ա՛յս տարուան եղանակը զբօսալի պիտի ըլլայ, Կէսարի-փաշայի և Բերայի թատրոնները սկսան իրենց ներկայացումները տալ. Գատը գիւղինը և Օրթագեղինը քիչ օրէն պիտի սկսին։

Դերասանք մերթ լայտնելով մերթ լռնդայտնելով մեզի կրթելու պաշտօնն ունին եղեր, մենք կրթվելու պաշտօն չունենալնիս եւքը՝ իրենց պաշտօնը ինչի՛ կը ծառայէ։

Մեզի պիտի կրթեն եղեր . . . սուտ է։

Կրթեն բառը ես ալ կընդունիմ առանց չի և ճշմարտութիւնն ալ ան է։

Մեզի պիտի կրթեն եղեր . . . Թատրոնը դպրոց մ՚է եղեր, մեծ (չափահաս) մարդիկ հոն երթալու են եղեր, ուշի ուշով հանդիսատես ըլլալու են եղեր ներկայացմանց, և ասանկով բարոյականնին կը շտկըվի եղեր։

Ա՛մենն ալ սուտ է. նախ դերասանք և դերասանուհիք իրենց ընթացքը շտկելու են և Մեղուին ականջ տալու են. օրինակի համար ես երեսուն կարմիր քսողները կը հարուածեմ, դերասանուհիները երեսուն կարմիր կը քսեն, ես պէտ՚օ՚ըէչ՚ը դէմ եմ, մինչդեռ դերասանուհիք կուրծքերնին և թեւերնին բոլորովին կը բանան. ես երիտասարդներուն չափազանց թուալեթին դէմ կը խօսիմ, անդին դերասանուհիք անոնցմէ աւելի կը հադվին կը սգվին կը քսվին։ (1)

Մխիթ սխալ չ՚հասկըվի։

Ա՛յս ամենը կընեն և կը համարձակին ըսելու թէ՝ մեզի պիտի կրթեն եղեր։

Երբ դերասանուհի մը կուրծքը թեւերը բաց, երեսը ճերմակ ու կարմիր քսած, աչուըներուն սեւ քաչած մաղերը վեր առած թեւերը բազկատարած իւր սիրահարին առջեւ ծունր իջած՝ կը սիրեմ զքեզ՝ կ՚ըսէ նէ՝ ես կրթուելիս առած կըլլամ, ես զուարճացած կ՚ըլլամ թէ այդ զոյգ մը սիրահարներըը (2)։ Զեզի պիտի կրթենք կըսեն, մինչդեռ իրենք կրթուելեան պէտք ունին. Ձեզի պիտի զուարճացընենք կ՚ըսեն և իրենք կը զուարճանան։

Զարմանալին հոն է որ սիրահարութիւն ընող դերասանին ու դերասանուհւոյն ծնողքն ալ հոն ներկայ կը կը դանվին ու բերանին բանալով խօսք մը չեն ըներ. միաս չունին կըսեն քանի որ թատերաբեմին վրայ է։

Ա՛յս ծնողաց անտարբերութենէն սա վերջը պիտի ծագի որ Պօլսոյ մէջ սիրահարութիւն ընել ուզող և իւր ընտանիքէն վախցող որչափ մանչ ու աղջիկ կայ նէ՝ ասկէց վերջը ամառ կամ ձմեռ թատրոն պիտի երթան ու թատերաբեմին վրայ սիրահարութիւն պիտի ընեն։

Տեղը վախվի նէ՝ սէրը չինծու կ՚ըլլայ եղեր . . . ։

Բայց այդ չինծու սիրահարութեան մէջ ճշմարիտ սէրը պահուըտած է պիտի ըսեն մեզ դերասանապետք։

Ա՛ռ ուրիշ խնդիր, ասոր ըսելիք չունինք։ Փալաւերնիդ ուրեմն ասոնք Հայեր, ուրիշներուն անկրթութիւնը տեսնելը կրթուելեան մօտենալ ըսել է. ուրիշներուն ղուարճութեան ներ-

(1) Թատերաբեմի վրայ։ (2)

կայ գտնըվելը զուարճութեանց ա-մենէն անմեղն է. գայէք և երբ տես-նաք որ բարոյականութեան դէմ ներ-կայացում մը կուտան չուտ մը ինձի եկէք։

Հիմակուհիմայ հոն գայէք։

ԻՂՁՔ ՀԱՅՈՐԴԻՈՅՆ

Երբ Հայորդին՝ յայգուն՝ կայտառ
Վէմիտ աչերն ի լոյս բանայ,
Ծաղկանց բուրումն եւ օդ պայծառ
Շընչէ, զարթնու եւ զօրանայ,
Մերկ թեւերուն ԴՈՒԽՔ կը պակսի
Այն վարագեղն է Հայուհի։

Մարգին աւուրց երբ լեռն ելած
Տեսնէ ծագիլն արշալուսյն,
Ուր բնութիւն նոր արթնցած
Տես տարածէ ուրոյն ուրոյն,
Հոն Հայորդւոյն ՍԷՐ կը պակսի,
Այն գդայունն է Հայուհի։

Ընդ դաշտավայրս ծովեզերեայ
Երեկոյին երբ կը չրջի
Կանաչագեղ վայրաց վրայ
Սիրահարաց խըմբերն հայի,
Նեղմին թեւին իւր ՋՈՅՑ պակսի
Այն վեհապանծն է Հայուհի։

Պայծառ լուսնի երբ դիշեր մը
Ծայլերն ուղղէ դէպ ի յանտառ,
Ուր խաղալիկ լռութիւն մը
Թչուառ սրտին է մխիթար,
Ո՛հ, Հայորդւոյն ՍՈՒՆԱԿ պակսի
Այն գեղգեղունն է Հայուհի։

Ձմեռն դիշերն փակուած ի տան
Երբ դըրսէն ձիւն գայ մեռն ի մեռն,
Անկողնոյն քով՝ մօտ կրակին,
Ձեռն ի ճակատ աչերն յերկին,
Հոն, իւր քովիկ ՀԱՐՍ կը պակսի
Այն փափկասունն է Հայուհի։

S. Հ.

ՆՈՐ ՄՕՏԱ ՄԸ ԵՒ ԲԱՐԻ ԼՈՒՐ ՄԸ

Ընթերցո՛ղ, այ՛ք. լոյս, այս ամիս մօ-տա մըն ալ ծնաւ։

Աչուընիդ լոյս, պարոններ, իգա-կան սեռը աւելի կը գեղեցկանայ կոր, օրիորդք ձեր ալ աչուընները լոյս, երի-տասարդները ձեղի պիտի մօտենան եւմէ դուք ալ կեցած տեղերնիդ մը-նաք ու աւելի հեռուն չ'երթաք։

Աչքդ լոյս, Պաղտասար աղա, հա-յին հօխան տասը փարայ վրայ դրաւ, ակնոցդ քիթդ անցուր, կարդա նայինք ինչ կարծիք ունիս ժամանակիս վրայ։

Ծայտնի է որ հիմա երիտասարդաց ու օրիորդաց մէջ իրարու նմանելու մրցումմը կայ. բաներնին դործերնին ձգած օրիորդները երիտասարդաց, ե-րիտասարդներն ալ օրիորդներուն նը-մանելու կաշխատին։ Ընթերցո՛ղ լսօս-քը մէջերնիս ծնայ, ասանկ երթալու ըլլայ նէ երկուքն ալ իրարու նմանե-լիք չ'ունին, ինչպէս որ զուդահեռա-կան դծերն ալ որչափ վազեն իրարու չի պիտի հասնին. ինչ է նէ, պարապ չի նսեմին տէ ինչով կուզեն նէ թող աշխատին։

Երիտասարդները թևնոց և վզնոց դործածել սկսան, օրիորդներն ալ ա-նոնց նայելով նոյնը ըրին։

Երիտասարդները փողպատ կը դնէ-ին, օրիորդներն ալ դնել սկսան։

Երիտասարդները պաստօն կը դոր-ծածէին, օրիորդներն ալ ձեռքերնին պաստօնի պէս հովանոց առնել սկսան։

Երիտասարդները ակնոց կը դնէին, վերջերս օրիորդներէն ոմանք ալ ակ-նոց դործածել սկսան։

Երիտասարդ-ք տեսակ մը կօշիկ կը հագնէին, օրիորդ-ք ալ սկսաւ բին ա-նունով անոր պէս բան մը ոտքերնին անցուցին։

Օրիորդները երեսնին բուտռա, էրէճ կաւիճ ևն. քսել սկսան, երիտասարդ-ք ալ քսվել սկսան։

Օրիորդները ղատկի հաւկիթի պէս երեսնին ներկել սկսան, երիտասարդ-ներէն շատեր ալ անոնց օրինակին հե-տեւեցան։

Օրիորդ-ք կուրծքերնին բացին, երի-տասարդներն ալ բանալ սկսան։

Օրիորդները մազերնին սանտրած ատենին գլխուներուն մէջ տեղէն մա-զերնին կը ճղէին, իսկ երիտասարդնե-րը մէկ կողմէն միայն, հիմա ասոնք ալ մէջ տեղէն կը ճղեն կոր։

Չ'երկինցնենք ուրիշ հաղարաւոր կե-տերու մէջ երիտասարդ-ք օրիորդաց և օրիորդ-ք ալ երիտասարդաց համաձայ-նելէ եռքը, օրիորդ-ք աւելի յառաջա-դէմ գտնուելով քթերնուն տակէն բռասայի թելերուն պէս սլեվներ թո-ղալ սկսան. հիմա կը լսենք որ խել մը օրիորդներ զարմանալի ճարտարու-թեամբ երկրագործութեան այս ճիւ-ղը մշակելու եռանդ եղած են, օդերը աղէկ երթան նէ կը յուսանք որ Աս-տուածով յառաջիկայ տարին առատ հունձք պիտի տան։

Արական սեռին անպատուութիւն էր որ օրիորդները մօտայի մէջ ասանկ նշանաւոր գիւտեր ընէին և իրենք ա-նոնցմէ վար մնային, ասիկա իրաւ ա-մօթ էր։

Ուստի յառաջադէմ երիտասարդ-ներէն մէկ քանին անյաձնները ժո-ղովք կազմեր լինչ են ըրեր, նոր մօտա մը հնարեր են. որոշեր են որ կանանց վրայ յաղթութեան դրօշակ մը կանդ-նելու համար, իբրև «էվէնէք երիտասարդ-ներ, սլեվներնին ածիլեն որպէս զի օ-րիորդները իրենց չի նմանին և միայն իրենք անոնց նմանին։

Այս լուսաւորեալ պարոններէն հինգ հատի չափ տեսայ այս շաբթու, ա-սոնցմէ երկուքը ինձ ծանօթ էին, մա-նաւանդ մէկը որուն մինչև անդամ համարձակեցայ պլեվները ածիլել տա-լուն պատճառը հարցնելու։ Երիտա-սարդը առանց կարմրելու խոստովա-նեցաւ ֆռանչըճան, ինչպէս կ'ըսէ Իղմ էֆէնտի, թէ ասիկա նոր մօտա մըն էր, հին դրութեան վրայ շատ առա-ւելութիւններ կը ներկայացնէր, և վա-վաք յայտնեց որ ամբողջ հայ երիտա-սարդութիւնը այս մօտային հետևի։

Ի՞նչ կ'ըսես ատոր, ընթերցո՛ղ, հար-կաւ դուն ալ ինձի պէս պլեվ ունեցող մանչ—աղջիկներ շատ տեսած ես, (ականջը լսօսի Աղեքսանդր Տիւմայի որդւոյն) հարկաւ մօտերս նոր մօտա անպլեվ աղջիկ—մանչերը ալ տեսար կամ պիտի տեսնաս, եթէ ինձի պէս անդին ատդին կը պտտիս ու հետա-քրքրիր ես արական ու իգական սե-ռերու վիճակին։

Զարմանալին այն է որ այս նոր մօ-տային հետևող կամ բոլորովին կնոջ նմանիլ ուզող երիտասարդ մը պարտա-ւոր պիտի ըլլայ գէթ շաբաթը երեք անգամ պլեվները սափրիչին ածիլել տա-լու, եթէ տանը մէջ ինքնիրեն կ'ա-ծիլուի՝ առտըուընէ մինչև իրիկուն հա-յելին դիմացը անցած պլեվները մօրու-քը ածիլելու պիտի ղբաղի, և այս ա-ծիլեալ մազերն ալ ինչ չուտ կը բուս-նին։ Հայելիին դիմացը շատ կենալով ալ այս երիտասարդները օրիորդաց պէս մօտայի գիտութեան մէջ նորա-նոր գիւտեր պիտի ընեն, մինչև որ սեռերու մէջ չիտթութիւն մը ձգեն։

Երևակայէ՛ անգամ մը, ընթերցո՛ղ Մեղուի, քիչ ատենէն եթէ 25 տարե-կան երիտասարդ մը տեսնաս որ ոչ պլեվ ունի քթին տակը, ոչ մօրուք ունի կզակին տակը, որուն կուրծքին կէսը բաց է, թևերը լայն թև-նոցներ դնելով, մինչև արմուկը ցոյց կուտայ, քեղի կ'ըսեմ ընթերցո՛ղ, երբ այս երիտասարդը սկսաբին կօշիկ կը հագնի, սեթրիին տակը խըչլըխ դրած երեսը քո-փո-քսած կամ կարմիր ներ-կած, գլուխը բացած ու երկնցած մազերը վղին չուրջը տարածած իր տանը դրանը առջև կայնած է, պահ մը չի պիտի կասկածիս որ ասիկայ կրնայ սեթրի բանթօլ հագած օրիորդ մը ըլլալ, եթէ ասանկ կասկած մը ու-նենաս ով պիտի կրնայ զքեզ մեղադ-րել։

Կամ եթէ տեսնես 22 տարեկան աղ-ջիկ մը որ գեռաբոյս պլեվներ ունի, գլուխը բացած է, վղնոց ու թևնոց կը դնէ, փողպատ կը կապէ, աչքը ակնոց անցուցած է, ձեռքը պաստօն կամ մեծակակ սև հովանոց մը առած է, ականջը օղ չ'ունի, երիկ մարդու պէս կը քալէ անոնցմէ զանազանուելու համար միայն շրջազդեստ մը հագած է, առաջին անդամ չի պիտի կասկա-ծիս որ քու տեսածդ երիտասարդ մը կրնայ ըլլալ։

Ընթերցո՛ղ, շատախօսութենէ չ'եմ ախորժիր, անոր համար է որ յօդուած-ըս կնքել կուզեմ։

*Իգական ու արական սեռերը իրա-րու հետ չվոխելու կամ արդի արա-կան սեռը արդի իգական սեռին և արդի իգական սեռը արդի արական սեռին բոլորովին նմանցնելու համար բնական է որ առաջին անդամ քանի մը դժուարութիւններ ծագին, ո-րոնց դլխաւորն է կանանց պլեվներուն երիկ մարդոց պլեվներուն չափ մեծնա-լու անյարմարութիւնը, սակայն կը յուսացվի որ այս անտեղութեան ա-ռաջքն ալ առնուի։ Մանղումէն որ կանանց նորանոր ճաշակներն ու փա-

փաքները լիովին լեցնելու համար մեծ-տայի թերթի մը պիտի հրատարակէ, այս կէտը նկատողութեան առնելով անշուշտ մեր սիրելիէ օրիորդաց պետերը երկնցնելու գեղ մ'ալ պիտի տայ։ Այս առթիւ կը խնդրենք նաև փանոսեան էֆէնտիէն որ եթէ ժամանակը ներէ երիտասարդաց համար ալ մեծուկի թերթի մը հրատարակելու ձեռնարկէ։

ԵՐԱԶ

Ց. Գ. Յոդուածս լմնցնելով, սիկառ մը ծխելու զբաղած միջոցիս քիչ շատ նորասէր բարեկամ մը ինձ տեսութեան գալով Գաղղիարէն թերթի մը ներկայացուց, որուն այլևայլ լուրերուն շարքին մէջ սա ուրախութիւն լուրը կար, զոր հոս կը թարգմանենք մեր օրիորդաց օգտակար ծառայութիւն մը ընելու յուսով։

«Հիւսիսային Ամերիկայի Ֆլօրիտա նահանգին մէջ 27 տարեկան կնոջ մը կզակին վրայ երկու մատի երկայնութեամբ մօրուք մը բուսեր է, բայց ասիկա բնական չ'երևալով, դիտնականք կը հաւատան թէ ասիկա անտարակոյս արուեստի արդիւնք է, այսինքն բան մը քսելով բուսած բան մըն է»։

Ազնիւ օրիորդներ, գործերնիդ յաջող, խելքերնիդ գլուխնիդ ժողվեցէք, պարոնները, իդեալն սեռը ձեզի պիտի յաղթէ։ Ե.

ԽԱՅԹՈՒԱԾՔ

Օրագիր՝ իր տասած լուրերուն ինչ աստիճանի ստոյգ ըլլալուն ինք ալ համոզված ըլլալով՝ մեզի պէս ինք ալ չհաւատար իր գրածներուն։ Իր տրված լուրերուն մէջ եթէ ճշմարտանման լուր մը գտնվի՝ իր կողմէն խորհրդածութիւն մը աւելցընելով կըսէ «այս լուրը ամենաճշմարիտ է»։

Ըսել է որ Օրագիր իր լուրերն երեք կարգի բաժնած է. Ա. կարգի լուրերը «ամենաճշմարիտ» են, Բ. կարգի լուրերը «կիսաճշմարիտ» իսկ Գ. կարգի լուրերը «քնաւերբէքաճշմարիտ» են։

Եկու տես որ քանի մը տառնէ ի վեր միշտ Գ. կարգի լուրերէն կուտայ կոր մեզի . . .։

* * *

Հակառակ մեր թափած ճիդերուն վերջապէս չկրցինք հասկցունել մայրաքաղաքիս Եւրոպական լրագրաց որ մեր աղգայնութիւնը որոշելու համար ՀԱՅ անունը բաւական է, և թէ ԳԸՐԻԳՈՐԵԱՆԸ աւելորդ է։

Պօղոս—Պետրոսովիչ Պօղոսեանօ (Լա Թիւրքի) երկուշաբթի աւուր թերթին մէջ կը հաստատէ որ ինք ալ մեր ըսածը մինչև հիմա չհասկցողներուն կարգին մէջն է։

* * *

— Դուն փափաղեանին չես հաւնիր այնպէս չէ՞։

— Ա,նպէս է։

— Փունջի մէջ հրատարակված նամակը կարդացիր։

— Չկարդացի։

— Փափաղեանին թաղականութենէն ի վեր սնուկին մուտքը բաւական եւելցեր է։

— Եթէ կանոնաւոր թաղական խորհուրդ մը ըլլար արդեօք սնուկին մուտքը հիմակուանէն որչափ աւելի պիտի ըլլար։

* * *

— Անցած ըլլայ բարեկամ, թէդ ինչո՞ւ կապերը ես։

— Երեկ կոտրեցաւ։

— Կարծեմ շրմխնաքֆէրով տեղ մը գացիր։

— Ինչէ՞ն գիտցար։

— Ա՛ս ալ դժուար բան մ'է . . . շրմխնաքֆէր նստողները ինչպէս կը ճանչցուին հապա . . .։

* * *

— Տիկին, երեկ իրիկուն դարձեալ կռիւ կընէիր կոր երկանգ հետ։

— Ի՞նչ ընեմ չգիտեմ, կեցած տեղս եկնէ գլուխս ղարնէ նէ՝ ինչ կըսես։

— Ի՞նչ պիտի ընես քաշելու է։

— Քաշվելու բան չէ ա՛լ, չգիտես ինչ գէշ մարդ է։

— Համբերելու է, գէշ երիկ մը ունենալը բնաւ երիկ չունենալէն աղէկ է եղեր։

* * *

Ամեն մարդ դիտցածը կըսէ, փունջ ալ ուզածը կըսէ։

Պատրիարքը, կըսէ փունջ, կուզէ հրաժարի կուզէ չհրաժարի, պարտաւոր է երեսփոխանութեան դռները բռնաբարողները պատժել եթէ կուզէ պատուով հրաժարիլ։

Ահա մարդ մը որ կախաղան ելած կախվելու վրայ է. փունջը այս մարդուն քղանցքէն կը քաշէ ու կըսէ.

— Դոնէ ֆէ-էֆ-էյ-ուէ չակէիր ու անանկ կախվէիր . . .։

Ս. ՓԷԼԷԿԵԱՆ

ԳԻՇԵՐՕՐԻԿ ՎԱՐԺԱՐԱՆ ՀԱՅՈՑ

ՍԿՍԵԱԼ **1873** ՅՈՒԼԻՍ **1**

Պայմանիք ընդունելութեան աշակերտաց

1. Վարժարանս բացուած օրէն մինչև տարի մը ընդունելի աշակերտաց թիւը երեսուն պիտի ըլլայ։

2. Ի վարժարանս ընդունելի աշակերտք առ նուազն եօթն տարեկանէն վար, և առ առաւելն տասն և չորս տարեկանէն վեր պիտի չ'ըլլան։

3. Ի բարոյականս արատաւորեալ աշակերտ չ'ընդունուիր. իսկ եթէ ընդունուելէն ետքը ստուգուի, կը մերժուի վարժարանէս։

4. Տարափոխիկ հիւանդութեան են. Թակայ աշակերտ չ'ընդունուիր. իսկ եթէ ընդունուելէն ետքը ստուգուի, կը մերժուի վարժարանէս։

5. Երկու կարգի թոշակաւ աշակերտ կ'ընդունուի վարժարանս.

Առաջին կարգ. Ոսմանեան սրահին մէջ ընդունելի աշակերտաց համար ծնողք տարին երեսունը հինգ Օսմանեան լիրա պարտին վճարել։

Ա. յս սրահին մէջ աշակերտք պիտի ուսանին.

Ա. Քրիստոնէական վարդապետութիւն.

Բ. Բարոյական կրթութիւն.

Գ. Հայերէն իր բոլոր ճիւղերովը.

Դ. Տաճկերէն իր » »

Ե. Գաղղիերէն » »

Զ. Անգղիերէն » »

Է. Թուաբանութիւն
Աշխարհագրութիւն.

Ը. Պատմութիւն.

Թ. Օրինաւոր զբօսանք.

Երբ տասնի չափ տղու ծնողք կամին որ իրենց զաւակացը դաշնակ կամ գծագրութիւն ալ ուսուցուի, սահմանեալ թոշակէն զատ տարին հինգ Օսմանեան լիրա վճարել։

Երկրորդ կարգ. Նախակրթական սրահին մէջ ընդունելի աշակերտաց համար ծնողք պարտին տարին քսանը հինգ Օսմանեան լիրա վճարել։

Այս սրահին մէջ աշակերտք պիտի ուսանին.

Ա. Քրիստոնէական համառօտ.

Բ. Բարոյական կրթութիւն.

Գ. Ընթերցանութիւն.

Դ. Մաքուր գիր.

Ե. Պատմութիւն Հայոց համառօտ.

Զ. Թուաբանութիւն կոտորակք.

Է. Հայերէն քերականութիւն հմռ.

Ը. Օրինաւոր զբօսանք։

ԴԱՍԱՏՈՒԻՔ

Աշխարհագ. Թուաբան.	Սիմոն Միքայէլեան
Տաճկերէն	Պետրոս Խօճասարեան
Գաղղիերէն	Յարութիւն Անդրէաս.
Անգղիերէն	Աւետիս Տ. Սահակեան
Հայերէն Կրօնագիտ. Պատմութ.	Սիմոն Փէլէկեան
Զբօսանաց Օգնական Կրկնիչ	Ե. Զափրասճեան Կարապետ Ճրագեան

Մնացած պայմաններու մանրամասնութիւնը տեղեկութիւնք վարժարանի տեսչութենէն տեղեկանալու է։

Ահաւասիկ ազգային վարժարան մը որ ազգին, ուսումնասէր ծնողաց և ուսանողաց փափաքանաց կը համապատասխանէ. մանաւանդ գաւառացւոց համար ըստ ամենայնի յարմարագոյնն է։

ԽՄԲԱԳԻՐ-ՏՆՕՐԷՆ
Յ. Յ. ՊԱՐՈՆԵԱՆ

ՏԷՐ ԼՐԱԳՐՈՑ
Յ. Գ. ՍԸՎԱՃԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
Կ. ՊՕԼԻՍ
Զագմագճըլար փող. Ակոբեան խան Թ. 12.